

Kielikuvia

Nykysuomen seuran lehti

2/04

KIELIKUVIA

ISSN 0388-6813

Julkaisija

Nykysuomen seura ry.

Osoite

Suomen kielen ja yleisen
kielitieteen jaos
33014 Tampereen yliopisto

Sähköposti

nykysuomen.seura@uta.fi

Puhelin

(03) 215 6114 (suomen
kielen jaoksen toimisto)

Kotipaikka

Tampere

Päätoimittaja

Pekka Pälli
pekka.palli@hkkk.fi

Toimitusneuvosto

Vesa Heikkinen
Harri Mantila
Anne Mäntynen
Liisa Tiittula

Taitto

Pekka Pälli

Ilmestyy kahdesti
vuodessa. Julkaistu
vuodesta 1985.

Kielikuvia verkossa:

[http://www.uta.fi/jarjestot/
nsseura/kielikuvia](http://www.uta.fi/jarjestot/nsseura/kielikuvia)

Sisällys 2/2004

Pääkirjoitus:

Työ opettaa puhumaan.....1

Artikkelit

Doris Kunzelmann:

”Ja rock’n’roll on cool juttu”.....3

Kaija Kuiri:

Latinaa ja murteita – näkökulma murrebuu-
miin.....8

Katsaukset

Kalevalaa ei arvosteta ainutlaatuisena ru-
nokielen luomuksena (Aulis Rintala).....13

Pääkirjoitus

Työ opettaa puhumaan

Nyky-suomen seura järjesti liki 20 vuotta sitten seminaarin työstä ja kielestä. Seminaarin sato on koottu seuran ensimmäiseen julkaisuun, kirjaseksi nimeltä Työ ja kieli (1986). Artikkelikokoelma sisältää myös nykypäivän näkökulmasta varsin kiinnostavia kysymyksenasetteluja, keskustelua ja mielipiteitä kielen merkityksestä työelämässä.

Kirjoituksessaan *Kommentti työpaikalta* hioja Anna-Liisa Pitkänen sanoo, että joskus aikojen alussa työ opetti ihmisen puhumaan, ja Pitkänen kyselee, vieläkö työ tänä päivänä opettaa puhumaan. Esimerkkinä Pitkänen mainitsee meluisan työn aiheuttaman kommunikaation rajoittuneisuuden. Tässä näkökulmassa työ siis opettaa puhumaan tietyllä lailla, työn ehdoilla. 1980-lukulaisesta näkökulmasta työ ja kieli olivat myös selvästi yhteiskuntaluokkiin ja valtaan liitettäviä asioita: tämän seikan nostaa esiin koneasentaja Leo Söderqvist artikkelissaan *Kieli sosiaalisen aseman, ammatin ja vallan heijastajana*. Söderqvistin näkökulmassa työläisillä on työnantajapuolta ja valtaapitäviä vaikeampi ja rajoittuneempi pääsy erilaisiin kielen rekistereihin, mikä merkitsee luokkajaon uusintamista ja vallanpitäjien jatkuvaa etua.

Työn luonne on kuitenkin muuttunut kovin 1980-luvusta. Työ on tullut olennaisesti enemmän kielelliseksi, ja suuressa osassa työtä työn sisältönä tai varsinaisena tekemisen muotona on kielellinen kommunikaatio. Myös suorittava tai tuottava työ operoi enem-

män ja enemmän kielen ja kommunikaatiovälineiden avulla, joten tältä osin työn kielellinen käänne koskee koko yhteiskuntaa.

Työ opettaa tänäkin päivänä ihmistä puhumaan ja kirjoittamaan. Oikeastaan työ ei vain opeta vaan myös vaatii mukanaoloa niissä diskursseissa – merkityksellistämisen tavoissa – jotka ovat työn tekemisen kannalta olennaisia. Kielen roolin – konkreettisesti esimerkiksi erilaisten tekstien määrän – kasvu työelämässä merkitsee sitä, että työn tekeminen vaatii ja opettaa laajenevassa määrin erilaisten kielenkäyttötapojen ja merkityksellistämisen tapojen hallintaa. Osittain tähän liittyvät teknologian mahdollistamat kommunikaation välineet, matkapuhelimet, tekstiviestit, sähköposti, tietoverkko sekä myös tekstinkäsittelyohjelmat, jotka pakottavat välineiden teknisen hallinnan lisäksi uusiin luku- ja kirjoitustaitoihin.

Kysymys siitä, mitä kieltä työ meille opettaa, liittyy myös laajempaan yhteiskunnalliseen muutokseen kuin vain työn muuttumiseen, palvelujen tuottamisen ja tietotyön määrän lisääntymiseen. Niin työelämää kuin yksilön arkielämää ja kaikkea yhteiskunnallista elämää leimaa medioituminen, mikä tarkoittaa yhteiskuntaan instituutioiden mukautumista median toimintalogiikkaan ja siihen kuvaan, jonka media antaa niiden toiminnasta. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa viihteellisyyden, tarinallisuuden, markkinoitavuuden ja kuluttajuuden tuloa tärkeiksi yhteiskunnan läpäiseviksi arvoiksi,

jotka vaikuttavat myös kielenkäyttöön.

Kuten työ opettaa puhumaan, mediakin opettaa puhumaan. Jopa niin, että enenevässä määrin media opettaa puhumaan myös työn kautta. Jos tämä puhumisen opettamisen ajatus hyväksytään, voidaan seuraavaksi kysyä, opettavatko työ ja media meitä ajattelemaan.

Uskon, että ainakin jossain määrin opettavat, eikä tässä ole sinänsä mitään pahaa tai vastustettavaa. Kuitenkin jo pelkästään tietoisuus siitä, kuka ja mikä meitä opettaa, on tärkeätä, sillä se auttaa näkemään niitä mekanismeja, joiden varassa yksilön asema yhteiskunnassa on.

Pekka Pälli
päätoimittaja

LÄHETÄ KOMMENTTISI, AVAA TAI JATKA KESKUSTELUA!

Kielikuvia-lehden toimitus ottaa mielellään vastaan kielen ilmiöitä koskevaa aineistoa lyhyistä kommenteista aina artikkeleihin. Myös kuvamateriaali on tervetullutta.

Seuraava numero ilmestyy maaliskuussa 2005. Siihen tarkoitettu aineisto pyydetään jättämään 15.1.2005 mennessä.

Kielikuvia – avoin foorumi kaikille kielestä kiinnostuneille!

Doris Kunzelmann

”Ja rock’n’roll on cool juttu”

Englanninkieliset ilmaukset suomalaisissa
ja saksalaisissa nuortenlehdissä

Englannin kielen vaikutus näkyy nykyisin Emonella kielen käyttöalueella, ja varsinkin mediaa syytetään liiallisesta anglismien käytöstä. Mutta miksi tai mitä varten anglismeja käytetään juuri nuortenlehdissä niin paljon? Onko kyse jopa ammattikielestä, jossa on aina esiintynyt runsaasti vierassanoja? Tarkastelen tässä kirjoituksessa muusikoiden haastatteluja suomalaisessa *Suosikki*-lehdessä ja saksalaisessa *Bravo*-lehdessä. Tutkin, millaisia anglismeja haastatteluissa esiintyy ja mikä funktio anglismeilla niissä on. Anglismiksi katson kaikki ne sanat, joilla on selvästi englanninkielinen alkuperä. En kuitenkaan ota huomioon yhtyeiden ja musiikkikappaleiden nimiä enkä musiikkisuuntien nimityksiä (esim. *rokki*, *pop*, *rap* jne.), sillä ne ovat jo niin vakiintuneet kieleen, että niitä voi pitää erisniminä.

Saksankielisissä haastatteluissa käytetään 275 eri anglismia, joista osa esiintyy useamman kerran, suomenkielisissä taas 154 eri anglismia, joita käytetään yhteensä 463 kertaa. Prosentteissa anglismien osuus on molemmissa lehdissä kuitenkin pieni: *Suosikissa* anglismien osuus on 3,5 %, *Bravossa* 5,3 %.

Nuortenlehtien anglismien integrointi

Anglismit voivat esiintyä nuortenlehdissä Amissä tahansa kohtaa: niitä käytetään otsikoissa, kuvateksteissä ja tietysti leipätekstissä. Ilmeisesti oletetaan, että lukijat ymmärtävät niitä. Niitä ei pidetä vieraina sanoina, vaan nuorten kielen luonnollisena osana. Nuortenlehdet kirjoittavat lisäksi sellaisista asioista, joista nuorilla on jonkin verran taustatietoa, joka auttaa heitä ymmärtämään uusia, englanninkielisiä ilmauksia. Anglismit voidaan siis katsoa nuortenlehtien ammattikielen erikoistermeiksi, jotka ammattiryhmän jäsenet, eli tässä tapauksessa nuoret, ymmärtävät ongelmitta ryhmän jäsenenä.

Anglismit myös integroidaan ilmeisesti ongelmitta molempiin kieliin. Suurin ero koskee äänneitä: englanninkielisten sanojen äänneet muutetaan suomessa foneettisiksi, mutta saksan kieleen lainattaessa ei. *Suosikissa* substantiivit ja adjektiivit saavat taipuessaan väli-*i*:n, jolleivät ne pääty vokaaliin (esim. *band* → *bänd+i*, *look* → *look+k+i*, *cool* → *cool+i*, *crazy* → *kreisi*, *live* → *live*). Verbeistä muokataan uusia supistumaverbejä liittämällä niihin -(a)ta/ -(ä)tä -loppu, esim. *chill* →

chillata, mix → *miksata*. Saksassa substantiivit integroidaan artikkelin avulla, ja ne saavat saksalaisille substantiiveille ominaisen ison alkukirjaimen. Konsonanttiloppuihin englantilaisiin verbeihin liitetään loppu-*en* (*chill+en, dis(s)+en*), vokaaliloppuihin vain *n*-kirjain (*cruise+n, style+n*). Adjektiivit lainataan muuttumattomina, esim. *cool, fit, happy*. Lainattaessa substantiiveja englannista saksaan esiintyy ongelma: saksassa substantiiveilla on suku, joka puuttuu englannista. Substantiivin suku valitaan joko englissin saksankielisen vastineen mukaan, tai jos sellaista ei ole olemassa, on aiemmin valittu useimmiten maskuliinin artikkeli, viime aikoina on kuitenkin suosittu neutria.

Anglismien funktiot

Aineistoni anglismit voidaan funktioidensa perusteella jakaa kahteen ryhmään: osalla anglismeja on kielellis-tyylillisiä funktioita ja osalla sosiolingvistisiä funktioita. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat mm. väritys ja sävy. Väriyksellä tarkoitetaan, että anglismi luo tietyn tunnelman tekstiin, esim. haastattelun alkuperäisen tunnelman tai amerikkalaisen tunnelman illuusion, ja niihin liittyviä positiivisia assosiaatioita. Sävyllä puolestaan tarkoitetaan, että anglismi antaa sanalle eri vivahteita ja lisämerkitystäkin. Näitä kahta funktiota on vaikeaa erotella tarkkaan, sillä ne motivoivat usein samanaikaisesti anglissin käyttöä, kuten seuraavassa esimerkissä sanan *college* käyttöä. Vastaavaa koululaitosta ei Suomesta löydy, joten anglismi heijastaa englanninkielistä kulttuuria paremmin. Anglismeista näkyy myös koodinvaihdon ja lainan ero. Suurin osa aineistoni anglismeista on lainoja, kuten esimerkin 1 anglismi. Ne ovat hyvin integroituneet ja taipuvat normaalista. Mutta nuortenlehdissä esiintyy myös pidempiä ilmauksia, joita voidaan katsoa koodinvai-

tona (ks. esim. 5).

(1) Olen oppinut girl powerin äidiltäni. Äitini kasvatti minut, oli vahva ja opetteli uusia asioita. Hän palasi collegeen 40-vuotiaana, opiskelee sosiologiaa ja opettaa karatea! Girl power merkitsee kasvamista ja oppimista.

Eri sävyn antaminen näyttää olevan tärkeää varsinkin saksalaiselle lehdistölle. Syy siihen löytyy Saksan historiasta: sanojen saksantaminen voidaan katsoa isänmaalliseksi toiminnaksi, jota halutaan välttää. Anglismi on ikään kuin neutraali sana, jota ei voi ymmärtää väärin. Se, että *Bravo* kirjoittaa ”omasta maastaan” englanniksi eli käyttää englanninkielistä nimeä *Germany*, on hyvä esimerkki tästä.

Mutta englanninkielinen sana sopii usein paremmin myös täsmällisyytensä ja lyhyytensä takia. Yhdellä anglismilla voidaan ilmaista tiettyjä asiaintiloja paremmin ja täsmällisemmin kuin suomalaisella tai saksalaisella sanalla. Näin voidaan välttää pitkien ja hankalien, mahdollisesti epäsuomalaisten tai epäsuomalaisten ilmausten käyttöä. Anglissin täsmällisyyteen liittyy myös sen antama sävy. Esimerkin 3 *sponsori*-sana on lyhyempi ja täsmällisempi kuin suomenkieliset vastineensa *rahoittaja* tai *kustantaja*, joihin ei assosioida viihdemaailmaa ja yrityksen mainostamista.

(2) Onko Killer päässyt nauttimaan sponsoreista esimerkiksi vaatteiden suhteen?

Anglismien kielellis-tyylillisiin funktioihin kuuluvat lisäksi vielä elävyys ja ilmaisutapojen variaatio. Anglissin avulla elävöitetään tekstiä ja tehdään se mielenkiintoiseksi ja vaihtelevaksi, lisäksi herätetään lukijan huomio ja halu lukea artikkeli. Tekstin elävöittämiseen riittää yksittäinen sana, kuten esimerkin 3 *respect*.

(3) Suomalaiset rocklegendat ovat harvassa ja respect heitä kohtaan sen mukaista. Andy McCoy ja Michael Monroen saapuessa Ruisrockin backstage- ja pressialueille jokainen tuoppia kallistava

nuorempi rock-kukko haluaa vaihtaa sanan Hanoi Rocks -herrojen kanssa.

Vaikutus ei olisi yhtä elävä ja nuorekas, jos toimittaja olisi kirjoittanut esim. ”*Suomalaiset rocklegendat ovat harvassa ja heitä kunnioitetaan sen mukaisesti.*” Joskus anglismien käyttöä näyttää motivoivan pelkäänsään vaihtelevan kirjoitustavan saavuttaminen (esim. 4). Toimittaja välttää saman sanan toistoa käyttämällä sen vieraskielistä vastinetta.

(4) Kasarissa on naikkarien mielestä hyväkin: nimittäin musa. Erinin taustalta löytyy rivi naisartisteja, Jonna on sitä vastoin diggaillut mieslaulajista.

Huomion herättämiseen anglismeja käytetään usein otsikoissa ja allitteraatioissa. Tällöin on etuna, että vierasta sanaa ei tarvitse taivuttaa. Otsikossa voidaan käyttää myös uusia ja tuntemattomia anglismeja, koska niiden merkitys selviää leipätekstistä, tai joskus otsikon ymmärtäminen ei ole niin tärkeää tekstin ymmärtämiseen kannalta, kuten esimerkin 5 väliotsikossa.

(5) [väliotsikkona] Shake that booty! [tekstissä] Mä oon digannu hiphop-videoista. Haluaisin tehdä sellaisen Puff Daddy -pohjalta: paljon shampanjaa ja presidentinlinnan kokoinen kämppä. Shake that booty! Marilyn Mansonin kaikki videot on myös tosi hienoja.

Suomalaisesta *The 69 Eyes* -yhtyeestä kertovassa artikkelissa esiintyvä väliotsikko *Shake that booty!* on todennäköisesti muusikon sitaatti. Sen todellinen merkitys ei kuitenkaan selviä missään vaiheessa haastattelussa. Lukija saa otsikkoa seuraavan tekstin avulla vain sumean käsityksen siitä, mitä anglismilla halutaan oikeasti ilmaista: muusikko haluaa luultavasti ilmaista pitävänsä hiphop-videoista. Tai päinvastoin: hän haluaa pilaila niiden kustannuksella.

Anglismeja käytetään aineistossani myös allitteraatioilmauksissa, joissa se toimii tyylikeinona (esim. *Wonder Woman, Pop Puppet*).

Englantilainen sana korvaa suomalaisen tai saksalaisen sanan ja näin mahdollistaa allitteraation. Allitteraatio on yleistä varsinkin otsikoissa, mutta sitä käytetään myös muissa tekstin osissa. Allitteraation vaikutus on niin vahva, että *Suosikissa* ja *Bravossa* puhutaan *Pink Pantherista*, vaikka sarjakuvahamolla on molemmissa kielissä vakiintunut nimi (*vaaleanpunainen pantteri* ja *rosaroter Panther*).

Me ja muut

Anglismien sosioligvisticista funktioista tärkein lienee me- ja he-koodi. Tällä tarkoitetaan, että tietyn kielimuodon avulla ryhmä voi erottautua muista ryhmistä. Jokaisella ryhmällä on oma kielimuotonsa, johon kuuluu erilaisia piirteitä ja sanoja, joita ainoastaan ryhmän jäsenet ymmärtävät tai joita vain he käyttävät aktiivisesti. Nuorten kielen tarkoitus on yleensä muista erottuminen, toisten sulkeminen ulkopuolelle sekä yhteishengen luominen ja vahvistaminen. Erottuminen tapahtuu kahdella tasolla: nuoret haluavat erottua toisaalta aikuisista yleensä ja toisaalta muistakin nuorista, jotka eivät kuulu omaan ryhmään. Varsinkin sanasto toimii hyvin erottumiskeinona. Muut ihmiset jäävät ryhmän ulkopuolelle, koska he eivät käytä tietyllä tavalla eivätkä puhu tai ymmärrä ryhmän sisäistä kielenmuotoa, esimerkiksi tiettyä ammattikieltä tai nuortenlehden kieltä. Tämän efektin saavuttamiseen *Bravo* on keksinyt erittäin omatakeisen sanan, adjektiivin *bouncig* (esim. 6), joka tarkoittanee tässä, että uusi levy on erittäin hyvä. Sana on tullut todennäköisesti englantilaisesta adjektiivista *bouncy*, jonka merkitys on ’full of life and confidence and eager for action’. Epäilen kuitenkin vahvasti, että saksalaiset nuoret käyttäisivät sitä aktiivisesti.

(6) [kuvatekstinä] Nellys neue CD klingt genauso bouncig wie sein Debütalbum *Country Grammar*.

[Nellyn uusi cd kuulostaa yhtä bouncikkaalta kuin hänen debyyttialbuminsa *Country Grammar*.]

Me- ja he-koodi eli oman ryhmän kielimuoto saadaan aikaan ”viljelemällä” artikkelissa omaperäisiä slangisanoja, jotka eivät kuulu aikuisten kielimuotoon ja joita aikuiset eivät ymmärrä oikein tai jopa eivät ollenkaan (esim. *dissata, diggari, douppi, ug*; saks. *Homie, Oldschool, Rave*). *Bravon* toimittajan mukaan nimenomaan hiphop-slangi on päälähde uusien sanojen lainaamiseen. Käyttämällä sellaisia ryhmänsisäisiä sanoja lehti osoittaa asiantuntemuksensa, luo yhteishenkeä ja herättää lukijoiden kiinnostuksen. Toisaalta tässä voi olla riskinä se, että nuori lukijakin jää ulkopuoliseksi, esimerkiksi lukiessaan lehteä ensimmäistä kertaa. Lisäksi omaa kielimuotoa voidaan käyttää myös ulkopuolisten diskriminoimiseen. Me- ja he-koodiin liittyy myös snobbailu. Omaa ryhmää ja sen arvoa korostetaan, muita ryhmiä halveksitaan. Anglismien käyttö tähän tarkoitukseen ei ole välttämättä toimittajien tietoinen valinta, mutta varsinkin saksankielisessä aineistossa anglismien käytön syy lienee usein pelkästään snobbailu.

Intertekstuaalisuus nuortenlehden kielessä

Nuortenlehden teksteistä heijastuu jatkuvasti tietty moniäänisyys, koska teksti koostuu hyvin erilaisista äänistä: toimittajan äänestä, haastatellun muusikon äänestä, nuorten lukijoiden äänestä ja monesta muista äänistä. Tekstiin voidaan lainata erilaisia ilmauksia, esimerkiksi suoraan muusikon puheesta, mutta myös mainoksista, elokuvista, tv-sarjoista tai musiikkikappaleista. Näistä lähteistä lehteen siirtyä helposti myös englanninkielisiä ilmauksia, joita ei käännetä suomeksi tai saksaksi. Näin toimittaja luo myös objektiivisuutta, jonka kautta hän voi esim.

kritisoida ja kommentoida (negatiivisesti) eri henkilöitä tai tapahtumia. Aineistossani intertekstuaalisuutta ja siitä syntyvää moniäänisyyttä käytetään myös opettamiseen: vaikka lehdellä on enimmäkseen viihteellinen funktio, sillä on myös opetusfunktio. Lehdessä kerrotaan nuorille myös, mikä on oikein ja väärin, muokataan mielipiteitä ja vaikutetaan nuorten käytäytymiseen. Seuraavassa esimerkissä toimittaja kertoo onnettomuudesta, jossa Hanoi Rocks'n rumpali menehtyi:

(7) Aivan liikaa kuppia kallistanut Mötley-laulaja Vince Neil lähti illan aikana esittelemään uutta kaaransa Hanoi-rumpali Razzlelle. **Bad idea.** Vince menetti autonsa hallinnan ja törmäsi toiseen ajokkiin. Känninen kuski selvisi itse kondiksessa, mutta Razzle menehtyi sairaalassa yhdeksäs joulukuuta.

Toimittaja haluaa todennäköisesti kommentoida tapahtumaa jollain tavalla, mutta ei halua tehdä sitä liian avoimesti ja suorasti. Sen takia hän käyttää fraasimaista ilmausta, joka muistuttaa suoraa lainaa eli jonkun muun lausumaa ilmausta. Viesti voi tässä esimerkissä olla vain yksinkertaisesti se, että ”älä ole niin tyhmä ja nouse humalaisen ihmisen kyytiin”. Anglismien avulla saadaan aikaan sarkasmi ja sarkasmin avulla opetusfunktio. Opettavuuden ei kuitenkaan tule nousta liian selvästi esille, koska lehden pitää olla myös tasaarvoinen kumppani ja tämä illuusio halutaan säilyttää.

Anglismien käyttöön liittyy lisäksi vielä muita, lehtien myyvyyttä edistäviä funktioita. Niihin kuuluvat jonkin verran aiemmin mainittu snobbailu, kansainvälisyyden tavoittelu ja ennen kaikkea mainosmaisuus. Kielimuotonsa avulla lehti yrittää antaa itseltään avoimen, trendikkään ja kansainvälisen kuvan, jolla on mainostava vaikutus. Samoin myös haastateltu muusikko tai yhtye haluaa mainostaa esimerkiksi levyään tai konserttikiertuettaan artikkeleissa. Esimerkki 8 muistuttaaakin paljolti mainoskieltä.

(8) Miten kuvailisit itse tuotostasi? Konstaile-

matonta, **soundillisesti** silottelematonta, lähen-
telee **livetointaa**.

Suomen ja saksan anglismien eroja ja yhtäläisyyksiä

Mielenkiintoista on, että aineistoni anglismit ovat molemmissa lehdissä hyvin samanlaisia. Kaikista 154 *Suosikin* ja 275 *Bravon* anglismista 59 on yhteisiä. Eroja puolestaan on yllättävän vähän, vaikka saksa ja suomi ovat hyvin erilaisia kieliä. Eräs merkittävä ero on anglismien määrä, joka on Bravossa lähes kaksinkertainen verrattuna Suosikkiin. Toinen ero on anglismien mukautuminen nuortenlehtien lukijoiden äidinkieleen: suomen anglismit ovat mukautuneet selvemmin oman kielen äännejärjestelmään kuin saksan anglismit. Kolmas ero on se, että suomessa anglismeja johdetaan edelleen useammin kuin saksassa. Suomen kieli ei vain hyväksy anglismeja vaan muokkaa niistä uusia sanoja, joista voidaan tehdä johdoksia. Näin saadaan yhdyssanojen lisäksi vielä paljon muita uusia sanoja. Saksankielisessä aineistossani edelleenjohdokset ovat harvinaisia.

Syy anglismien yhtäläisyyksiin löytyy Amerikan ihailusta ja johtoasemasta viihdeteollisuudessa, mutta myös politiikassa ja taloudessa: uudet sanat tulevat useimmiten uuden ilmiön tai tuotteen mukana toiseen kieleen. Koska nuoret osaavat ainakin jonkin verran englantia ja useinkin ihailevat Yhdysvaltoja, sanoja voidaan lainata lähes muuttumattomina. Amerikkaan assosioidut positiiviset arvot liitetään myös anglismeihin, jotka antavat mielenkiintoisen, trendikkään ja nuorekkaan vaikutelman. Suomalaisen ja saksalaisten nuorten arvot ja asenteet ovat ilmeisesti hyvin samanlaisia, he saavatkin uusia vaikutteita samoista lähteistä (esim. Music TV:stä, Internetistä jne.), joten anglismeja voi käyttää molemmissa nuortenlehdissä samoi-

hin tarkoituksiin.

Kuitenkin anglismien käytössä tulee jatkuvasti esiin ristiriitoja, ja asenteet ovat hyvin erilaisia: Jotkut pitävät anglismeista ja korostavat niiden runsaita käyttömahdollisuuksia ja positiivisia vaikutuksia, jotkut taas pitävät niitä uhkana omalle kielelle. Toisaalta pidetään itsestään selvänä, että nuoret osaavat englantia ja ymmärtävät anglismeja, toisaalta epäillään, että nuoret eivät ymmärrä niitä vaivattomasti. *Bravon* toimittajan mukaan lukijat ovatkin valittaneet anglismien runsaasta käytöstä ja siitä johtuvista ymmärtämisongelmista. Vaikka suurin osa aineistoni anglismeista kuuluu varmaan nuorten omaan arkikieleen, osa saattaa olla aivan ymmärtämättömiä. Toisaalta väitetään anglismien herättävän paljon huomiota, koska niitä on paljon ja ne ovat vain heikosti integroituneet, toisaalta niitä ei edes enää huomata, koska niiden merkitys on niin selvä ja niiden käyttö aivan luonnollista.

Sekä *Bravo* että *Suosikki* ovat kuitenkin viime vuosina vähentäneet anglismien käyttöä. *Suosikin* syy siihen on toimittajan mukana oman kielen arvostaminen ja vaaliminen: myös Helsingin slangi ja liian puhekieliset muodot on nykyisin karsittu *Suosikista*. *Bravon* syy saattaa enimmäkseen olla pelko anglismien aiheuttamista ymmärtämisvaikeuksista.

Kirjoitus perustuu Suomen kielen ja kulttuurin oppiaineen pro gradu -tutkielmaan:

Kunzelmann, Doris 2004: ”Ja rock’n’ roll on cool juttu.” – Englanninkielisiä ilmauksia suomalaisissa ja saksalaisissa nuortenlehdissä. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Kaija Kuiri

Latinaa ja murteita – näkökulma murrebuumiin

Murre ja sen maailma

Useille lienee tuttua, että vanhaa latinan kieltä pidetään jatkuvasti käyttökielenä Vatikaanissa. Monet ovat myös huomanneet, että Suomen yleisradiossa luetaan latinankielisiä uutisia ja että latinaksi lauletaan tangojammekin. Latina elää näin elvytettynä, vaikka se ei ole enää minkään ihmisyhteisön oma äidinkieli. Kielen ja sen alkuperäisen kulttuurin yhteys on väistämättä jäänyt historiaan; näin siitä huolimatta, että latinan pohjalta on syntynyt romaanisten kielten suuri joukko ja kieli on vaikuttanut mm. lainasanoin mutta myös lauserakentein useammankin eurooppalaisen kielen kehitykseen.

Harvempi sen sijaan huomaa, että maamme nykyisin vallanneessa, suosituissa vanhojen kansanmurteiden uusiokäytössä on kyse jossain määrin latinan nykykäytön sisäilmiöstä. Kansanmurteet ovat oikeastaan olleet sitä suomalaisen maaseutuväestön puhumaa kieltä, johon kirjakieli ei ole vaikuttanut ja joka on siten säilynyt sukupolvelta toiselle suullisena puhekielenä. Kirjakielen vaikutus on ollut minimaalinen siksi, että tavallisen kansan koulusivistys on myös ollut rajallista. Vaikka ”puhtaiden” murteiden ideasta

luovuttaisiin, lienee jokainen murteen tuntija ja tutkija valmis hyväksymään väitteen, että tämä murrepohja alkoi ratkaisevasti muuttua vasta toisen maailmansodan jälkeen kaupunkistumisen ja elinkeinorakenteen muutoksen takia. Kulttuurin mullistus 1960-luvulta lähtien merkitsi joukkoviestimien, ulkomaanmatkojen ja elintason yleisen nousun takia sitä, että maaseudulle jäänytkin väestö koki elämässään ison mullistuksen. Kielelliset vaikutteet tulivat mullistuksen mukana; syntyi uusi kaupunkien puhekieli ja maaseudun vanhat murteet saivat vaikutteita sekä toisiltaan että varsinkin eteläisen Suomen puhetavasta.

Vanhat murteet aloittivat luonnollisen kehityksen kohti uutta, kuten latinan pohjalta alkoi antiikin jälkeen kehittyä romaanisia kieliä. Mutta yhtäkkiä vanhat murteet heräsivät eloon toisessa paikkaa: kaiken mullistamisen keskelle syntyi 1980-luvun lopulla murrebuumiina tunnettu ilmiö. Kustantajat ja monet kirjoittajat keksivät, että oli kaupallisesti kannattavaa julkaista lehtiä ja kirjoja, joissa yleiskielen asemesta käytettiin yksinomaan murretta. Useimmiten jokin jo yleiskielellä oleva julkaisu – Aku Ankka, Asterix

tai vaikkapa Jouluevankeliumi – käännettiin murteelle. Kun näin tehtiin, tavoitteena oli nimenomaan käyttää vanhaa, jopa ”oikeaksi” käsitettyä murretta, joskin erimielisyyksiä syntyi julkaisujen oikeellisuuden asteesta. Oleellista oli kuitenkin nimenomaan oikean, alkuperäisen eli sen vanhan ”puhtaan” maaseudun murteen tavoittaminen, henkiin herätys.

Tässä prosessissa tehtiin samanlainen uudennos murteille kuin Vatikaanissa on tehty latinan kielelle: alkuaan maaseudun asioista ja maaseudun kulttuurista kertova kielimuoto, murre, irrotettiin aidoista kytköksistään ja liimattiin uudenlaisten kulttuuri-ilmiöiden, uudenlaisen elämäntavan ja sen ilmiöiden ilmaisimeksi. Tässä on myös väkivallan siemen. Vaikka murteita nytkin käytetään eri puolella Suomea mistä tahansa uusistakin asioista puhumiseen, ero murteiden kirjakieliseen uusiokäyttöön on silti olemassa. Nykymurteet elävät näet luonnollisessa yhteydessä yhteisöön ja ovat alttiita uuden ympäristön takia jatkuvasti muuttumiselle. Kun siis nuori savolainen maanviljelijä puhuu murteellaan politiikasta, avaruusmatkoista tai nykyajan julkkiksista, hänen murteensa on luonnollisella tavalla jatkamassa vanhaa murretta ja siinä on varmaan jo nähtävissä monia muutoksia sadan vuoden takaiseen savon murteeseen. Mutta kun käänöksissä – murretta kirjoitettaessa – tavoitellaan nimenomaan vanhoja murreasuja ja aitoa vanhaa murretta, vaikka puhutaankin aidolle murteelle ja sen ajalle vieraista ilmiöistä, murre ja asiat, joista sillä puhutaan, ovat eri aikakausilta ja eri maailmoista.

Mene tiedä, tämä juuri saattaa olla yksi murteilla kirjoittamisen hauskuuden ja siten myyvyuden osatekijä. On erikoista nähdä, kun vanhalla murteella voidaan puhua ihan mistä tahansa. Hauskuus osoittaa, että olemme tottuneetkin – siis ihan oikein – kytkemään murteen tiettyjen elämänpörien kuvaukseen. Kun murteilla puhutaan

korkeakulttuurin ilmiöstä, huumorin synnyttävä ristiriita on valmis. Asiassa ei sinänsä ole mitään pahaa, mutta analyyttisesti ajatellen ja nimenomaan sosiolingvivistisesti asiaa lähestyen voidaan sanoa, että kyse on eräänlaisesta väärennöksestä. Kielihän on aina sidoksissa yhteisöön ja sen kulttuuriin, ja nyt murteita istutetaan ”väärään” kulttuuriin. Suomessa on jo kirjakieli, joka on tehty nimenomaan niiden asioiden ilmaisuun, joita ei vanhoilla murteilla sellaisinaan oikein voinut ilmaista. Kaikki suomen kielen opiskelijat oppivat jo opintojen alkuvaiheessa, kuinka nimenomaan 1800-luvulla tarvittiin runsas useiden ihmisten työ, kun puhekielenä, siis murteina, pääosin elänyttä suomen kieltä kehitettiin ja muokattiin eurooppalaisen kulttuurikielen vaatimiin tehtäviin: luotiin uutta sanastoa ja puheen runsas vaihtelu pelkistettiin kirjakielen yhtenäisiksi normeiksi. Nyt ratasta käännetään takaisin 1800-luvun alkuun: vanhan kirjasuomen vuosisatoina Agricolasta alkaen 1800-luvun alkuun meiltä puuttui vakiintunut kirjakieli, ja jokainen silloin suomeksi kirjoittanut nimenomaan kirjoitti ainakin josain määrin omaa kotimurrettaan. Kuten nyt murrebuumin kirjoittajat. Nyt meillä muilla on tästä paljon iloa, 1800-luvun alussa siitä oli harmia. Kulttuurimme on muuttunut, kiellemme itsenäistynyt; kielessä on nyt erilaisia varieteetteja eri käyttötarkoituksiin.

Käyttötarkoituksen ja opitun kielimuodon yhteensopimattomuus on murrebuumia ruokkiva ilmiö. Jatkettakoon siis vain tätä murteiden hauskaa harrastusta, mutta ehkä siinä kannattaa tunnistaa eri tasoja: nimenomaan murteille kääntäminen on aidon murteen elvyttelyä; sen sijaan alkuperäinen murteilla kirjoittaminen on pidettävä jo tästä erossa. Kun siis Heli Laaksonen tai kuka tahansa muu kirjoittaa runoja tai proosaa kotimurteellaan, hän lienee pikemmin kirjakielinen vastine sille ”nuorelle savolaiselle maanviljelijälle”, josta äsken mainitsin. Näiden alkuperäiskirjoittajien kieleen voin

hyvin kuvitella puikahtavan paljonkin nykyisen murteen piirteitä, ovathan he yleensä aidossa vuorovaikutuksessa nykyiseen murreympäristöönsä eikä yleiskielinen lähtöteksti rajaa ilmaisun vapautta. Myös asiat, joista alkuperäiskirjoittajat puhuvat, ovat usein sellaisia, joista vanhalla murteellakin varmaan on puhuttu: ihmisen tunteet ovat jokaisen kulttuurin ominaisuutta. Myös kun Kalevi Wiik kertoo pienessä mainiossa kirjassaan turkulaisten lasten vanhoista leikeistä (Turu mukulatte leikei, 2004), murre istuu hyvin asiaan: juuri murteellahan lapset ovat 30- ja 40-luvuilla kaupungin pihoilla leikkejään pyörittäneet. Vastaavia esimerkkejä löytynee muitakin.

Murteen kytkös alkuperäiseen kulttuuriinsa on tullut havaituksi mm. viime vuosien kielen vaihtelua koskevissa tutkimuksissa, kun on huomattu, että ihmisen puheen tapa voi vaihdella samankin keskustelun kuluessa mm. sen mukaan, mistä aiheista puhutaan. Kun vanha ihminen puhuu lapsuudestaan ja nuoruudestaan, hän siis käyttää mieluummin murretta kuin vaikkapa silloin, kun hän puhuu nykyisestä elämästään ja nyky maailman ilmiöistä. Tällainen puhuja on ns. luonnollinen: kielimuoto ja asiat, joista hän puhuu, liimautuvat yhteen. Vanhoissa murrenauhoituksissa taas puhuja saattoi uskonnon ja kirkon asioista puhuessaan tavoitella papin ja Raamatun kieltä, sitä, joka hänelle muuten oli vierasta. Teesini siis on, että murrebuumissa rikotaan nimenomaan tätä asioiden ja kielimuodon yhteyttä. Se ei ole arvostelma vaan arvio. On toinen asia, että tämänkin voi tehdä sekä hyvin että huonosti. Itse asialle pitää joka tapauksessa näyttää vihreää valoa.

”Vanha murrebuumi” ja vanha maailma

Uuden murrebuumin tuoksinaan on peittynyt sellainen murteiden populaa-

ristaminen, jossa sidos vanhan kulttuurin ja sen murteen välillä on säilynyt, jossa siis kielimuodon ja käyttötarkoituksen ristiriittaa ei ole. Mittavin tällainen populaaristamiskanava on yhtä vanha, kuin murteiden alkava sekaantuminenkin on: vuonna 1973 alkoi Suomalaisen Kirjallisuuden Seura julkaista Kotiseudun murrekirjoja -kirjasarjaa, jossa tänä vuonna ilmestyi jo 18. teos. Kukin teos on itsenäinen, laaja esitys yhden pitäjän kansanmurteesta. Sarjan ensimmäinen teos oli Pertti Virtarannan Someron murrekirja, uusin on Aimo Hakasen Punkalaitumen murrekirja. Väliin mahtuu monien pitäjien joukko: länsimurteiden alueelta mm. Nurmijärvi, Tammela, Pori ja Hämeenkyrö, idästä Jämsä, Savonlinna ja Mikkeli lähiseutuineen, Suomussalmi ja Kuhmo.

Tekijät ovat suomen kielen ammattilaisia, yleensä jopa yliopistojen professoreja, ja jäljen laatu sen mukaista. Kirjoissa paitsi esitellään kyseisen pitäjän murre kansantajuisesti, myös ja nimenomaan annetaan sananvuoro pitäjän omille asukkaille. Jokaisen kirjan pääosan muodostavat vanhusten haastatteluista kirjainnetut tarinat, kertomukset ja muistelukset. Teemoksi nousevat kaikki ne asiat, jotka näiden, usein jo 1800-luvun lopulla syntyneiden ihmisten elämää ovat muovanneet. Nämä ihmiset ovat eläneet sitä maaseutu-Suomen elämää, johon vanhat kansanmurteet kielimuotona istuivat. Lukijan ei tarvitse kuitenkaan luulla, että hänelle tarjotaan vain vanhoja maanviljelyksen, karjanhoidon, kodinhoidon sekä metsästyksen ja kalastuksen oppitunteja. Kirjojen tekijät ovat osanneet tehtävänsä hyvin ja valinneet tarinoiksi hyvin monipuolisen elämänsäkirjon, jossa myös maailma ilmiöineen kävelee vastaan siten, kuin se näitä ihmisiä vastaan on kävellyt. Niinpä Terho Itkosen kirjassa Nurmijärven murrekirja muistelee Kustaa Virenius Amerikan visiittiään mm. seuraavasti (s. 199):

se kesti siitä Nevyrkistä sitte kolmev vuorokautta

junalla mennäs sinne Misikaaniv valtioon. see nin, vähä aina isommissa satamapaikois eli kaupungeissa ... see vähä viipy niinkun nin Sikakoossaki ni et siäläkin oltii kuus tuntii ennenku taas lähti se juna, mihinkä taas meitin sopi mennä.

Itse maailmankaikkeuskin tulee kohteeksi, kun Kustaa Kuusela ihmettelee Tammelan murrekirjassa Galilein maailmankäsitystä (Pekka Lehtimäki: Tammelan murrekirja 1989, s. 328):

kun opettajat monta kertaa lapsille, koulusa kansakoulusa puhu että maapallo kiertää. Mutta se on kans valhetta! Minä olen kysynyt monelt että ”oleks sää käynyt siälä?” Ei siälä kukkaan opettajakkaan ok käynyt ja ... Se on semmonen: näkkehän sen ny, silmillä tavallisilla silmillä kun aurinko nousee ilästä, ja sis se kulkee täällä si, täällä ja sis se laskee lännelle. No, sehän aurinko se paistaa aina. Ei se sammu. --- Ja se kulkee aina ja valasee ja sis se nousee taas tualta, ilästä. Että sitä kiärtämistä se pittää.

Kuuhunkin ihmiset yrittävät matkata ihan väärään aikaan, koska Kustaan mielestä:

Minä olen sanonut monta kertaa kun se (= kuu) on tuala alhaalla: miksei hei silloin mek kun se on alhaalla tuala metär reunasa?

Tämän Tammelan konstapylkkäsen ajatukset eivät ole niinkään hupsuja kuin rationaalinen tiedeihminen ajattelisi, ei enää nykyisin fenomenologisen filosofian valossa! (Ks. esim. Juha Himanka: Se ei sittenkään pyöri. Johdatus mannermaiseen filosofiaan. Tammi 2002.)

Tietysti murrekirjat sisältävät laajan kirjon entisajan tavallisen arjen kuvausta, mutta kun tässäkin valintaseula on ollut alan asiantuntijoiden käsissä, kirjoihin on tullut paljon herkullisia väläyksiä ihmisten puuhista. Yhtä niistä edustaa suomussalmelaisen Oskari Seppäsen, ahkeran ja taitavan metsämiehen, eläinkuvaukset, joista tässä linnun ”ajatuskantojen” ihmettelyä (Alpo Räisänen: Suomussalmen murrekirja 1986, s. 47–48):

kun linnu ’ajatuskanta on semmonen että, jos on paljo lintuja näkössä, nin ja ku ’yhe’ ampuu ja huonosti ’ampuu että se pörrejä juuressa, nin

kaikki linnut silloin menöö araksi. Ja jos se ei liiku juuressa, lintu ei tiijäs siitä siitä että se kuoli. Sitä ajatuskantoa eij ool linnulla.

Linnut eivät myöskään tarvitse karttoja vaan suunnistavat muistinsa mukaan kuten esimerkiksi telkät:

Eikä tarvinnus sille, telekälle’ ei tartte karttoja vaekka se käöpi etempänään ni, talavea olemassa, se osovaa samaa ’uuttuun niin kauvan kun se hävijö. Ei tarhte karttoja. Sill on hyvät linnulla ... muisti. Sillä on puhem – minä eppäelen vähä nii’ että sill on keskinäenem puhe.

Menemättä pitemmälle esimerkkien maailmaan voi vain sanoa, että tällaisen ”vanhan murrebuumin” olemassaolosta kannattanee nykyään muistuttaa. Kyse on jo 30-vuotisesta murteiden harrastuksesta, joka vain tahtoo jäädä enemmän mainostetun ”uuden murrebuumin” jalkoihin. Vanhassa on vara parempi ainakin silloin, jos vanhoja murteita haluaa katsoa niin aitoina ja alkupe räisinä, kuin ne vielä siirrettyinä kirjojen kansien väliin yleensä voivat esiintyä. Merkille pantavaa tällöin on mm. se, että varsinaisia muresanoja esiintyy harvakeen ja suurin osa kielenkäytöstä on siten hyvin luettavaa pelkän yleiskielenkin hallitsevalle. Lyhyen totuttelun jälkeen myös oppii lukemaan murteiden rakenteita ja sanojen taivutuksia, minkä jälkeen tutustumisen vaiva helpottuu. Tällainen kirja kannattaa avata!

Murteet eläkööt

Nykyään kielitieteilijätkin ovat uudella tavalla kiinnostuneita murteista, kun ns. kansanlingvistiikan tutkimussuuntauksen mukaisesti halutaan selvittää maallikkojen, tavallisten kielenpuhujien, tietoja, käsityksiä ja asenteita kielestä. Uraa uurtava artikkeli asiasta on Aila Mielikäisen ja Marjatta Palanderin vuonna 2002 Sananjalka-lehdessä ilmestynyt ”Suomalaisten murreasenteista”. Kirjoituksesta käy ilmi, että murrebuumi

on merkinnyt myös sitä, että nyt uudestaan – 1800-luvun tilannetta toistaen – pyritään murteista tekemään vakavassakin mielessä kirjakieltä. Rauman murteen korotus kielen asemaan on jo vanhaa, ja ainakin savolaiset puhuvat savon kielestä, onpa olemassa jo savon kielen sanakirjakin. (Mts. 92–93.) Mikään ei tietenkään estä uusien, kokonaisen kirjakielten luomista murteiden pohjalta, mutta tehtävä on kovin vaativa: mm. kaikille abstraktisille, kulttuurisille käsitteille olisi saatava murreilmaus. Epäilen, että lainaaminen tästä yhteisestä suomen kielestämme, sen valmiista kirjakielestä siis, on helposti mieleen tuleva ratkaisu. Yrityksen muusta kuin leikillisestä mielekkyydestäkin voidaan olla monta mieltä; jo rajan takana Karjalassa oltaisiin kai tyytyväisiä, jos parin eri murteen pohjalle syntyneistä erityyppisistä kirjakielistä päästäisiin yhteen, normitettuun kieleen. Mutta toisaalta: jos halutaan seurata norjalaisten naapuriemme esimerkkiä, niin parikolme hieman toisistaan poikkeavaa mutta jo vakiintunutta kirjakielen muotoakin voi näköjään elää sovussa. Paljon uskon kuitenkin työtä vaativan, ennen kuin meille syntyisi

jokin vakiintunut, nykyisestä poikkeava kirjakielinen konventio, kun siis meillä olisi vaikkapa ns. vanha kirjakieli (siis se nykyinen), savonmukainen kirjakieli ja lounainen kirjakieli (se raumaan pohjaava) jne. Siihen asti ja aina sallittakoon kuitenkin kaikkinaisen leikki kielelläkin – onhan myös se elävän kieliyhteisön merkki.

LÄHTEET

- Himanka, Juha 2002: *Se ei sittenkään pyöri. Johdatus mannermaiseen filosofiaan.* Tammi.
- Itkonen, Terho 1989: *Nurmijärven murrekirja.* Kotiseudun murrekirjoja 10. SKS.
- Lehtimäki, Pekka 1989: *Tammelan murrekirja.* Kotiseudun murrekirjoja 11. SKS.
- Mielikäinen, Aila & Palander, Marjatta 2002: *Suomalaisten murreasenteista. – Sananjalka* 44. 86–109.
- Räisänen, Alpo 1986: *Suomussalmen murrekirja.* Kotiseudun murrekirjoja 5. SKS.
- Wiik, Kalevi 2004: *Turu mukulatte leikei.* Turku.

Kalevalaa ei arvosteta ainutlaatuisena runokielen luomuksena

Kalevalaa ja sen tekijää **Elias Lönnrotia** on juhlittu viime vuosina riemusta re-mahdellen ja niin tehdään kai vastedeskin. Mitä enemmän kansalliseepoksestamme puhutaan, sitä vieraammaksi käy city-ihmiselle sen menneeseen elämäntapaan sidottu sisältö ja varsinkin sen kielimuoto.

Kun Kalevalaa ei ymmärretä lukea, sitä maalataan, piirretään, valo- ja elokuvataan, näytellään, tanssitaan, sävelletään, oopperoidaan jne. Näiden Kalevalan ulkopuolisten, sekundääristen toimintojen, ympärille on kehkeytnyt suuria massatapahtumia jopa isoja firmoja, joiden liikevaihto ylittää reippaasti itse Kalevaloiden myynnistä saadut tulot.

Lönnrotin Kalevalassa ei kuitenkaan ole yhtään kuvaa eikä nuottia. Sen tarkoitus on toimia – ja se toimiikin – pelkän sanan varassa, siis joko luettuna tai lausuttuna. Olennaista ja parasta Kalevalassa, eepoksen ns. pihvi, on sen kielimuoto, ikiaikainen itämerensuomalainen runomitta, jota Kalevalan ilmestymisen jälkeen on alettu nimittää kalevalamitaksi. Juuri tuo runokieli tekee Kalevalasta Kalevalan. Ilman tuota ulkomaistenkin kielentutkijoiden kadehtimaa nerokasta kielikoodia Kalevala olisi mikä tahansa myyttinen juttukokoelma, joita lähes jokaisella kansalla on. Surullista onkin, että runoeposta tarjoillaan nykyisin proosakielisenä, jopa lapsille.

Kalevalakieltä ei enää ymmärretä. Lehden toimittajalla ei viisari värähdä, kun sille tarjotaan runoja ”kalevalakielellä”. Viime Kalevalan päivää juhlistamassa oli HS:ssa ”kalevalakielinen” runo, jota runokieltä osaavat saivat ihmetellä.

Missäpä toimittajat olisivat kieltä oppineetkaan, eiväthän opinahjot sitä ole opettaneet ainakaan kuuteenkymmeneen vuoteen. Kalevalakieli ei kuulu opetussuunnitelmien perusteisiin missään koulumuodossa, joten sitä kauttakaan kieliperintö ei siirry. Tietääkseni ainoa yliopisto, jossa runokieltä opiskellaan, on Joensuun yliopisto, josta prof. **Seppo Knuuttila** on parina vuonna lähettänyt seuramme kotisivuille kovin kaipaamiamme nuorten runoja.

Kalevalakielellä on suomalaisilla vielä paljon sanottavaa, eikä sen kirjallinen käyttö onneksi tyssännyt **Eino Leinon Helkavirsiin**. Nykysuomi ja eräät sen murteet istuvat edelleenkin mainiosti runomittaan. Suomenlahden ympäristöstä liikkeelle lähtenyt runomitta ei, vasten yleistä luuloa, ole mitenkään riippuvainen vanhasta vianan murteesta eikä kalevalaisesta kulttuuristakaan.

Seurallemme Kalevala on pääasiassa kiintoisa kielellinen ilmiö. Kalevalaisella säkeellä on toistasataa metristä ilmiä, joita kaikkia ei löydy edes itse Kalevalasta. Runokieli on siis vasta puhkeamassa optimaaliseen muotoonsa. Kalevalakieltä elvyttää, huoltaa ja tietenkin opettaa **Kalevalaisen Runokielen Seura ry**, jonka kotisivuille on tulvinut ikimittaisia säkeitä jo monen Kalevalan verran. Tänä vuonna seuramme julkaisee laajan paperisenkin runoantologian. Kutsunkin koko kalevalaista kansaamme vaalimaan arvokasta kieliperintöämme.

Aulis Rintala

Kalevalaisen Runokielen Seura ry pj.
www.karuse.info